

ВІДГУК

офіційного опонента

доктора медичних наук, професора **Бойка Володимира Івановича**

на дисертаційну роботу **Ворони Романа Миколайовича**

«Профілактика та лікування післяпологових кровотеч із використанням
вакуумної системи низького тиску»

поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії

в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 222 Медицина

(наукова спеціальність «Акушерство та гінекологія»)

Науковий керівник: доктор медичних наук, професор кафедри акушерства і гінекології Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика **Голяновський Олег Володимирович**.

Актуальність обраної теми дисертації

Зниження частоти материнської смертності та тяжких акушерських ускладнень залишається одним із пріоритетних напрямів розвитку сучасної системи охорони здоров'я. Попри значні досягнення у впровадженні міжнародних стандартів ведення пологів, удосконалення методів інтенсивної терапії та сучасних технологій гемостазу, післяпологові кровотечі продовжують посідати провідне місце серед причин критичних станів у породіль. Особливої актуальності ця проблема набуває внаслідок збільшення кількості вагітностей високого ризику, підвищення частоти кесаревого розтину та зростання поширеності екстрагенітальної патології.

Відомо, що атонія матки є основною причиною ранніх післяпологових кровотеч. Саме ця патологія найчастіше визначає необхідність застосування багатокомпонентної гемостатичної терапії, проведення масивних гемотрансфузій, використання органозберігальних оперативних втручань, а у найтяжчих випадках — виконання гістеректомії. Тому пошук нових технологій, здатних забезпечити швидке досягнення гемостазу при мінімальній

травматичності та максимальному збереженні репродуктивної функції, є надзвичайно важливим як у науковому, так і в практичному аспектах.

Останніми роками значний інтерес викликає використання вакуум-індукованих методів гемостазу, однак їх місце у сучасних алгоритмах лікування післяпологових кровотеч остаточно не визначене. Більшість опублікованих досліджень стосуються окремих клінічних випадків або невеликих вибірок пацієнток, що обмежує можливість формування доказової бази для широкого впровадження даної технології.

Саме тому дисертаційне дослідження Ворони Романа Миколайовича, присвячене оцінці ефективності вакуумної системи низького тиску при різних клінічних сценаріях розвитку атонічних післяпологових кровотеч, є своєчасним, актуальним і відповідає сучасним потребам практичного акушерства. Виконана робота має чітку клінічну спрямованість, поєднує сучасний науковий підхід із вирішенням конкретної практичної проблеми та відкриває перспективи подальшого вдосконалення органозберігаючих методів лікування акушерських кровотеч.

Отже, обрана тема дисертації є актуальною, має важливе соціальне, наукове та практичне значення, а її розроблення є своєчасним і повністю відповідає сучасним тенденціям розвитку акушерства та гінекології. Вирішення даних питань і стало метою дисертаційного дослідження аспіранта Ворони Р.М..

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Тема дисертаційної роботи Ворони Р.М. узгоджується з науково-дослідними планами профільних кафедр та наукових установ у галузі охорони здоров'я, що реалізують комплексні програми з вивчення удосконалення тактики ведення пологів та профілактики акушерських ускладнень.

Дисертаційна робота є фрагментом наукового-дослідної теми кафедри акушерства та гінекології №1 НУОЗУ імені П.Л. Шупика «Прогнозування, профілактика і терапія акушерсько-гінекологічної патології на основі

впровадження інноваційних технологій» (№ держреєстрації 0122U002407).
Аспірант є співвиконавцем зазначеної НДР.

Результати оцінки наукового рівня дисертації та публікацій

Оцінка структури, змісту та форми дисертації.

Дисертаційна робота Ворони Романа Миколайовича виконана відповідно до вимог, що висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, та є логічно побудованим завершеним науковим дослідженням. Структура роботи забезпечує послідовне розкриття поставленої наукової проблеми й характеризується чітким взаємозв'язком між усіма її складовими.

Дисертація складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, огляду літератури, розділу «Матеріали та методи дослідження», трьох розділів власних досліджень, розділу аналізу та узагальнення отриманих результатів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел та додатків. Побудова роботи є послідовною, а кожний наступний розділ логічно продовжує попередній, забезпечуючи цілісне сприйняття виконаного дослідження.

У вступі автором аргументовано обґрунтовано актуальність теми, визначено мету та завдання дослідження, сформульовано наукову новизну, практичне значення отриманих результатів, окреслено об'єкт, предмет та методи дослідження. Усі складові вступу є взаємопов'язаними та відповідають змісту дисертаційної роботи.

Літературний огляд виконано на високому науковому рівні. Автором проаналізовано сучасні вітчизняні та зарубіжні публікації, присвячені проблемі післяпологових кровотеч, критично оцінено сучасні методи їх профілактики та лікування, наведено результати міжнародних клінічних досліджень і рекомендацій професійних товариств. Це дозволило обґрунтувати доцільність проведення власного дослідження та визначити його місце серед сучасних наукових розробок.

Розділ «Матеріали та методи дослідження» містить достатньо повний опис дизайну дослідження, критеріїв включення та виключення пацієнток, принципів формування клінічних груп, використаних клінічних, лабораторних, інструментальних і статистичних методів дослідження. Методологія роботи є сучасною, адекватною поставленим завданням та забезпечує високу достовірність отриманих результатів.

Результати власних досліджень викладені послідовно, логічно та достатньо аргументовано. Представлений фактичний матеріал є інформативним, добре систематизованим і супроводжується необхідною кількістю таблиць та рисунків, які полегшують сприйняття отриманих результатів і не дублюють текст. Автор не лише наводить отримані дані, а й здійснює їх критичний аналіз, порівнюючи власні результати з даними інших дослідників.

Розділ аналізу та узагальнення результатів демонструє здатність автора до наукового осмислення отриманих даних. Проведене зіставлення власних результатів із сучасними літературними джерелами дозволило сформулювати обґрунтовані висновки, визначити переваги запропонованої методики та окреслити перспективи її подальшого використання.

Висновки є логічним завершенням виконаної роботи, повністю відповідають поставленим завданням, відображають основні результати дослідження та впливають із представленого фактичного матеріалу. Практичні рекомендації мають прикладний характер, сформульовані чітко й можуть бути використані в роботі акушерських стаціонарів різних рівнів надання медичної допомоги.

Дисертація викладена грамотною українською науковою мовою, характеризується чіткістю викладення матеріалу, належним рівнем оформлення та коректним використанням спеціальної термінології. Таблиці, рисунки, список використаної літератури та додатки оформлені відповідно до чинних нормативних вимог.

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації.

Основні результати дисертаційного дослідження достатньо повно висвітлені у наукових працях автора, що забезпечує їх відкритість для професійного обговорення та підтверджує належний рівень апробації отриманих наукових результатів.

За матеріалами дисертації опубліковано шість наукових статей у фахових виданнях України, рекомендованих Міністерством освіти і науки України, у яких послідовно відображено всі ключові етапи виконаного дослідження — від аналізу сучасних підходів до лікування післяпологових кровотеч до представлення власних клінічних результатів застосування вакуумної системи низького тиску.

Матеріали дисертації були представлені на науково-практичних конференціях, де отримали позитивну оцінку фахівців та стали предметом професійної дискусії. Це свідчить про належний рівень апробації результатів дослідження та їх відповідність сучасним напрямкам розвитку акушерства.

Наукова новизна результатів проведених досліджень та їх наукова обґрунтованість

Наукова новизна дисертаційної роботи полягає у комплексному вирішенні актуального науково-практичного завдання сучасного акушерства, що стосується підвищення ефективності профілактики та лікування атонічних післяпологових кровотеч шляхом удосконалення існуючих підходів до органозберігаючого гемостазу.

Безумовною перевагою проведеного дослідження є те, що автором уперше на достатньому клінічному матеріалі здійснено всебічну оцінку ефективності застосування вакуумної системи низького тиску в різних клінічних ситуаціях, пов'язаних із ризиком розвитку післяпологової кровотечі. Такий підхід дозволив не лише підтвердити клінічну доцільність використання запропонованої

методики, але й визначити її місце серед сучасних органозберігаючих технологій, які застосовуються в акушерській практиці.

Важливим науковим результатом дисертації є отримання нових даних щодо впливу вакуумної системи низького тиску на перебіг раннього післяпологового періоду. Автором доведено, що застосування запропонованої методики сприяє більш швидкому досягненню стійкого гемостазу, зменшенню обсягу крововтрати, зниженню частоти використання додаткових методів хірургічного гемостазу та скороченню потреби у проведенні гемотрансфузійної терапії. Це має суттєве значення для покращення безпеки надання акушерської допомоги.

На особливу увагу заслуговує проведене автором порівняльне дослідження ефективності вакуумної системи низького тиску та традиційних методів лікування атонічної післяпологової кровотечі. Отримані результати не лише підтверджують клінічні переваги запропонованої технології, а й розширюють сучасні наукові уявлення щодо механізмів досягнення гемостазу при використанні негативного тиску в порожнині матки.

Безперечною цінністю роботи є те, що автором не обмежився лише констатацією клінічної ефективності запропонованого методу. На підставі аналізу отриманих результатів сформульовано практичні підходи до його використання залежно від клінічної ситуації, що створює підґрунтя для оптимізації сучасних алгоритмів лікування післяпологових кровотеч та подальшого вдосконалення органозберігаючих технологій в акушерстві.

Достовірність отриманих результатів не викликає сумнівів і забезпечується правильно обраним дизайном дослідження, репрезентативністю сформованої вибірки, чітким дотриманням критеріїв включення та виключення, використанням сучасних клінічних, лабораторних і статистичних методів аналізу. Обсяг проведених досліджень є достатнім для досягнення поставленої мети, а статистична обробка матеріалу виконана коректно, що дозволяє вважати сформульовані автором висновки науково обґрунтованими та достовірними.

Важливо відзначити, що результати дисертаційної роботи не суперечать сучасним міжнародним рекомендаціям щодо ведення післяпологових кровотеч,

а навпаки, доповнюють наявну доказову базу новими клінічними даними щодо застосування вакуумної системи низького тиску. Це підвищує наукову цінність проведеного дослідження та створює передумови для подальших багатоцентрових досліджень і впровадження запропонованої методики в широку клінічну практику.

Таким чином, дисертаційна робота характеризується належним рівнем наукової новизни, а отримані результати є методологічно обґрунтованими, достовірними, мають вагоме теоретичне значення та безпосередню практичну спрямованість.

Оцінка рівня виконання поставленого наукового завдання та рівня оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності

Представлена дисертаційна робота переконливо свідчить про те, що Ворона Роман Миколайович успішно виконав поставлене наукове завдання та досяг визначеної мети дослідження. Автором запропоновано науково обґрунтоване вирішення актуальної проблеми сучасного акушерства, пов'язаної з удосконаленням профілактики та лікування атонічних післяпологових кровотеч шляхом застосування вакуумної системи низького тиску. Проведене дослідження є логічно завершеним, а отримані результати дозволяють сформулювати обґрунтовані висновки та практичні рекомендації.

Здобувач продемонстрував належний рівень володіння сучасною методологією клінічних наукових досліджень. Це проявилось насамперед у правильному формулюванні наукової гіпотези, обґрунтованому виборі дизайну дослідження, визначенні репрезентативної вибірки пацієнток, розробці критеріїв включення та виключення, а також у використанні адекватних методів збору, аналізу та інтерпретації клінічних даних.

Слід відзначити, що автор комплексно підійшов до вирішення поставленої проблеми, поєднавши клінічні спостереження із сучасними принципами доказової медицини. Застосування проспективного рандомізованого контрольованого дизайну дослідження, коректне формування груп порівняння

та використання сучасних методів статистичної обробки значно підвищують рівень достовірності отриманих результатів і свідчать про достатню методологічну підготовку здобувача.

Важливою рисою дисертаційної роботи є системність наукового підходу. Автор послідовно реалізував усі етапи дослідження: від аналізу сучасного стану проблеми та формування концепції дослідження до впровадження отриманих результатів у практику. Така послідовність свідчить про сформовані навички самостійної наукової роботи, уміння критично аналізувати результати власних досліджень і зіставляти їх із даними сучасної наукової літератури.

Окремої позитивної оцінки заслуговує здатність здобувача не лише констатувати отримані результати, а й надавати їм клінічну інтерпретацію, визначати їх практичне значення та перспективи подальшого використання. Це свідчить про сформоване наукове мислення, уміння інтегрувати результати власного дослідження в сучасну систему наукових знань та аргументовано відстоювати власну наукову позицію.

Про достатній рівень оволодіння методологією наукової діяльності також свідчать якісне виконання статистичного аналізу, коректність представлення результатів, їх логічне узагальнення у висновках та відповідність сформульованих практичних рекомендацій отриманим науковим даним. Автор демонструє здатність працювати з великим обсягом клінічного матеріалу, використовувати сучасні методи наукового аналізу та об'єктивно оцінювати їх результати.

У цілому дисертаційна робота засвідчує високий рівень професійної підготовки Ворони Романа Миколайовича як дослідника, його здатність самостійно планувати та виконувати клінічні наукові дослідження, критично аналізувати отримані результати й формулювати науково обґрунтовані висновки. За рівнем виконання поставленого наукового завдання та ступенем оволодіння методологією наукової діяльності дисертація повністю відповідає вимогам, які висуваються до кваліфікаційних робіт на здобуття ступеня доктора філософії.

Практичне значення отриманих результатів

Практична цінність дисертаційної роботи Ворони Романа Миколайовича визначається її безпосередньою орієнтацією на вирішення актуальної клінічної проблеми сучасного акушерства — удосконалення методів профілактики та лікування атонічних післяпологових кровотеч. Запропоновані автором підходи мають прикладний характер і можуть бути інтегровані у повсякденну діяльність акушерських стаціонарів без суттєвих організаційних чи технічних змін.

У ході дослідження доведено, що використання вакуумної системи низького тиску сприяє підвищенню ефективності консервативного гемостазу, забезпечує швидший контроль кровотечі та дозволяє зменшити обсяг крововтрати. Практична реалізація запропонованої методики створює умови для більш ранньої стабілізації стану пацієнток, зменшує потребу у застосуванні додаткових інвазивних методів гемостазу та сприяє раціоналізації лікувальної тактики.

Особливу практичну цінність становить запропонований автором диференційований підхід до використання вакуумної системи низького тиску залежно від клінічної ситуації. Такий алгоритм дозволяє оптимізувати вибір лікувальної тактики як під час вагінальних пологів, так і при оперативному розродженні, а також при розвитку ранньої атонічної післяпологової кровотечі. Це робить результати дослідження універсальними та придатними для застосування у різних закладах охорони здоров'я.

Важливим практичним аспектом виконаної роботи є можливість зменшення частоти радикальних оперативних втручань, зокрема гістеректомії, що має принципове значення для збереження репродуктивного здоров'я жінок. Крім того, скорочення потреби у геотрансфузійній терапії та складних хірургічних втручаннях може сприяти зниженню ризику післяопераційних ускладнень, тривалості госпіталізації та витрат на лікування.

Практична значущість дослідження підтверджується впровадженням його результатів у діяльність профільних акушерських закладів охорони здоров'я та використанням матеріалів дисертації у навчальному процесі кафедри акушерства та гінекології. Це свідчить про затребуваність запропонованих

автором рішень, їх клінічну ефективність і готовність до широкого практичного застосування.

Безсумнівною перевагою дисертаційної роботи є те, що отримані результати мають не лише локальне, а й перспективне значення. Вони можуть бути використані під час удосконалення локальних клінічних протоколів, розроблення навчальних програм для лікарів акушерів-гінекологів, а також слугувати підґрунтям для подальших багатоцентрових клінічних досліджень, спрямованих на вдосконалення органозберігаючих технологій лікування післяпологових кровотеч.

Отже, результати дисертаційної роботи мають високу практичну цінність, характеризуються значним потенціалом для впровадження в систему акушерської допомоги та сприятимуть підвищенню якості й безпеки медичної допомоги жінкам із післяпологовими кровотечами.

Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності

При детальному розгляді дисертаційної роботи порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації) не було виявлено.

Зауваження і побажання щодо змісту та оформлення дисертації.

Дисертаційна робота Ворони Романа Миколайовича виконана на високому науково-методичному рівні, є логічно побудованою, завершеною та має безперечну практичну цінність. Водночас у процесі ознайомлення з дисертацією виникли окремі зауваження і побажання, які мають переважно дискусійний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку виконаного дослідження.

1. Автором переконливо обґрунтовано ефективність вакуумної системи низького тиску, однак у роботі недостатньо детально висвітлено критерії вибору пацієнток для застосування цієї методики в реальній клінічній практиці.

Доцільним було б чіткіше окреслити показання та можливі обмеження її використання залежно від клінічної ситуації.

2. У роботі основна увага приділена безпосереднім результатам лікування. Разом із тим інтерес становив би аналіз найближчих післяопераційних наслідків, зокрема швидкості інволюції матки, особливостей перебігу післяпологового періоду та частоти післяпологових інфекційних ускладнень.

3. Представлені результати підтверджують клінічну ефективність запропонованої методики, однак дисертацію можна було б доповнити аналізом економічної доцільності її використання порівняно з іншими сучасними методами органозберігального гемостазу, що посилює б практичну аргументацію щодо широкого впровадження технології.

4. Під час обговорення отриманих результатів доцільно було б більш детально зіставити власні дані з результатами останніх міжнародних досліджень щодо використання вакуум-індукованого гемостазу, приділивши більше уваги можливим причинам відмінностей між окремими дослідженнями.

5. Перспективним напрямом подальших наукових досліджень могло б стати вивчення ефективності вакуумної системи низького тиску у пацієнток із різними факторами високого ризику розвитку післяпологових кровотеч, а також оцінка віддалених репродуктивних результатів після її застосування.

Зазначені зауваження та побажання мають рекомендаційний характер, не стосуються принципових положень дисертаційної роботи, не знижують її наукової новизни, теоретичного та практичного значення і не впливають на загальний позитивний висновок щодо дисертації.

У порядку дискусії бажано почути відповідь на кілька питань:

1. У дослідженні доведено ефективність вакуумної системи низького тиску при профілактиці та лікуванні атонічних післяпологових кровотеч. На Вашу думку, які клінічні критерії повинні бути визначальними для прийняття рішення про її застосування як методу другої лінії гемостазу, щоб максимально уникнути необґрунтованої затримки більш радикальних втручань?

2. Чи вважаєте Ви доцільним включення запропонованої вакуумної системи низького тиску до національних клінічних протоколів як одного зі стандартних методів органозберігального гемостазу? Які, на Вашу думку, додаткові клінічні або багатоцентрові дослідження необхідно провести для формування достатньої доказової бази?

Висновок

Проведене дослідження характеризується високим рівнем методологічного виконання, чіткою логікою побудови, достатнім обсягом клінічного матеріалу та використанням сучасних методів клінічного і статистичного аналізу. Отримані результати є достовірними, належним чином інтерпретованими та переконливо підтверджують досягнення поставленої мети й виконання всіх завдань дослідження.

Наукова новизна роботи полягає в обґрунтуванні та клінічному підтвердженні ефективності застосування вакуумної системи низького тиску як сучасного органозберігаючого методу профілактики та лікування атонічних післяпологових кровотеч. Запропоновані автором підходи доповнюють сучасні уявлення щодо тактики ведення таких пацієнток та мають перспективи подальшого розвитку і практичного використання.

Практична значущість дисертації визначається можливістю широкого впровадження отриманих результатів у діяльність акушерських стаціонарів різних рівнів надання медичної допомоги. Запропоновані рекомендації спрямовані на підвищення ефективності консервативного гемостазу, зменшення частоти тяжких геморагічних ускладнень, скорочення потреби у радикальних оперативних втручаннях та покращення репродуктивних перспектив жінок. Впровадження результатів дослідження у практичну діяльність лікувальних закладів і навчальний процес підтверджує їх клінічну цінність та практичну затребуваність.

Основні положення дисертації достатньою мірою апробовані на наукових форумах та опубліковані у фахових наукових виданнях, що забезпечує належний

рівень наукової апробації виконаної роботи. Публікації повністю відображають зміст дисертації, а їх кількість і рівень відповідають вимогам, встановленим для здобуття ступеня доктора філософії.

Під час аналізу дисертаційної роботи порушень принципів академічної доброчесності, зокрема ознак академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації результатів дослідження, не встановлено. Висловлені у відгуку зауваження мають рекомендаційний характер, не стосуються принципових положень роботи та не впливають на її загальну позитивну оцінку.

Офіційний опонент:

доктор медичних наук, професор кафедри акушерства і гінекології

Медичного інституту Сумського державного університету

Бойко В.І.

